

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота магістра з китайської філології

на тему:

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА
МАТЕРІАЛІ КИТАЙСЬКОЇ Й УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)**

Студента групи Мкит53-22

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Східна філологія: китайська мова і література,
переклад, методика навчання

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та літератури
(переклад включно), перша – китайська

Поліщука Івана Дмитровича

Науковий керівник:

канд. філол. наук Трубіцина Олена Сергіївна

Допущен до захисту

«__» _____ 2023 року

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади дослідження модальних дієслів.....	7
1.1 Визначення поняття модального дієслова та його ролі.....	7
1.2 Категоризація модальних дієслів в китайській мові.....	12
1.3 Огляд теорій та підходів до вивчення модальних дієслів	16
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2 Теоретично-методологічні засади дослідження модальних дієслів та їх структурно-семантичних особливостей.....	19
2.1 Методи дослідження модальних дієслів в китайській мові.....	19
2.2 Особливості використання модальних дієслів в різних контекстах.....	25
Висновки до розділу 2.....	31
РОЗДІЛ 3 Практичне дослідження структурно-семантичних особливостей модальних дієслів.....	32
3.1 Дослідження семантичних значень модальних дієслів.....	32
3.2 Дослідження структури модальних дієслів в реченні.....	36
3.3 Визначення структурно-семантичних особливостей модальних дієслів.....	42
Висновки до розділу 3.....	43
ВИСНОВОК.....	44
论文摘要.....	46
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	48

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- СМ субкатегорія можливості
- СН субкатегорія необхідності
- СІ субкатегорія імовірності
- СД субкатегорія дозволу
- СО субкатегорія обов'язковості
- СВ субкатегорія вміння
- СЗ субкатегорія здібності
- СБ субкатегорія бажання

ВСТУП

Китайська мова, з її довгою історією та багатим лінгвістичним спадком, завжди привертала увагу дослідників мовознавства. Поняття модальності відіграє одну з ключових ролей у загальному мовознавстві. Однією з ключових рис будь-якої мови є використання модальних дієслів, які відіграють важливу роль у вираженні семантики та мовного повідомлення. Модальні дієслова використовуються для вираження різноманітних семантичних відтінків, таких як обов'язковість, можливість, бажання та інші. Розуміння особливостей модальних дієслів та їхнього граматичного функціонування має важливе значення як для носіїв китайської мови, так і для іноземних студентів та дослідників, які вивчають китайську мову та культуру.

Незважаючи на важливість модальних дієслів у китайській мові, дослідження їх структурно-граматичних особливостей є обмеженим і вимагає подальшого вивчення. Модальність є основоположною категорією, яка присутня в усіх нині існуючих мовах. Ця наукова робота спрямована на вивчення модальних дієслів у китайській мові та розкриття їхньої семантики та синтаксичної ролі в мовленні. Результати цього дослідження можуть мати практичне застосування в навчанні, перекладі та міжкультурному спілкуванні. Дана наукова робота включає в себе теоретичний огляд, аналіз семантичних та синтаксичних особливостей модальних дієслів у китайській мові, практичний аналіз та висновки, які спрямовані на розширення знань у галузі китайської мови та лінгвістики.

Актуальність дослідження: Аналіз модальних дієслів у китайській мові надає можливість кращого розуміння особливостей цієї мови та її внеску в загальну теорію мовознавства. До сьогодні, вивчення модальних дієслів в китайській мові залишається відкритою для дослідження і дискусій темою. Дане дослідження важливо для подальшого розвитку лінгвістики та для практичного застосування мовознавчих знань.

Таким чином, **мета** нашого дослідження полягає у всебічному дослідженні модальних дієслів, зокрема їх структурних та граматичних особливостей на прикладі китайської та українських мов. Співставлення модальних дієслів в українській та

китайській мовах у конкретному контексті та дослідження їх, зберігаючи при цьому повноту та адекватність перекладу.

Зазначена мета обумовлює вирішення таких **завдань**:

- З'ясувати, які структурні та семантичні особливості мають модальні дієслова в китайській мові та їх функціональне значення.
- Розглянути та проаналізувати структурно-семантичну специфіку вживання модальних дієслів в китайській та українській мовах.
- Проілюструвати на матеріалі китайської та української мов особливості модальних дієслів.

Об'єктом дослідження виступають модальні дієслова в українській та в китайській мовах.

Предметом дослідження виступають структурно-семантичні особливості модальних дієслів в китайській та українській мовах.

Матеріалом дослідження виступають довільні добірки текстів автентичною китайською мовою, підібрані на основі бази корпусів Chinese Web 2017, Lancaster Chinese Learner Corpus, United Nations Parallel Corpus (UNPC).

Методи дослідження: Під час нашого лінгвістичного дослідження було використано декілька методів, а саме: - лінгвістичний аналіз при вивченні граматичних структур, в яких використовуються модальні дієслова; - семантичний аналіз при співставленні модальних дієслів в китайській та українській мовах для того, щоб виявити спільні та відмінні особливості; - метод корпусного аналізу для дослідження частоти вживання модальних дієслів та їх контекстуальних особливостей; - метод компонентного аналізу для більш детального дослідження семантичних значень модальних дієслів.

Наукова новизна нашої роботи полягає у наступному: - ми досліджуємо модальні дієслова в контексті китайської мовної системи, враховуючи їхню роль у структурі речення та їхню взаємодію з іншими мовними одиницями; - наше дослідження може відкрити нові способи порівняння модальних дієслів у китайській

мові з аналогічними в українській мові, що сприяє подальшому розвитку лінгвістики;
- наша робота може мати практичний вплив на навчання китайської мови як іноземної, а також на сферу перекладу, оскільки розуміння модальних дієслів у китайській мові є важливим для точного перекладу та міжкультурного спілкування.

Практичне значення нашої роботи полягає у наступному: - наше дослідження може бути корисним для викладачів та студентів, які вивчають китайську мову як іноземну. Розуміння структурно-семантичних особливостей модальних дієслів допоможе студентам краще оволодіти цими елементами мови та ефективно використовувати їх в мовленні; - наше дослідження може стати корисним для методистів і викладачів, які працюють зі структурою китайської мови. Вони можуть використовувати наші висновки та результати для розробки ефективних методик навчання.

Апробація результатів: Робота була представлена на міжнародній науково-практичній відеоконференції "Ad orbem per linguas / До світу через мови", яка проходила 18 і 19 травня 2023 року з використанням програмного забезпечення Microsoft Teams. Результати дослідження були опубліковані у вигляді тез у збірнику матеріалів науково-практичної відеоконференції "Ad orbem per linguas / До світу через мови".

Структура роботи: Робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, висновків до всієї роботи, анотації, списку використаних термінів та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади дослідження модальних дієслів

Історія вивчення модальності у мовознавстві має довгий шлях, який дослідники подолали від давнини до сучасності. Вивчення модальності становило важливий аспект лінгвістики та філософії, а також здобуло розвиток в контексті різних мовних шкіл та теорій. Вивчення модальності можна відстежити в античних філософських текстах, де обговорюються поняття можливості та необхідності. Аристотель розглядав категорію модальності у своїх філософських працях. У середньовіччі тема модальності стала важливою для схоластики. У 20 столітті модальність розглядалася в контексті структуралізму та семіотики. Фердинанд де Соссюр та Роланд Барт внесли важливий внесок у розуміння ролі модальних елементів у структурі мови. В сучасний період, з розвитком генеративної граматики, модальність отримала увагу як важливий аспект граматики мови. Вивчення модальності включає аналіз модальних дієслів, аспекти семантики та синтаксису, а також вивчення модальних слів та конструкцій. Сучасні дослідження модальності в мовознавстві включають в себе різні методи та підходи, від граматичних аналізів до семантичних досліджень. Модальність також досліджується у філософії, психології та когнітивних науках.

У будь-якій мові модальні дієслова з лінгвістичної точки зору відіграють ключову роль. Модальність може бути розглянута з точки зору мовця або ж з об'єктивної точки зору. У даному розділі пропонується ознайомитися з основними науковими працями, які були присвячені вивченню категорії модальності, і модальних дієслів в тому числі, в китайській мові.

1.1 Визначення поняття модального дієслова та його ролі

Незважаючи на відносно нещодавню появу поняття модальність в сучасній теорії лінгвістичного дослідження, розрізненість методів до вивчення модальності та різне функціонально-граматичне значення в кожній мові, це все дає підстави для більш конкретного та ширшого вивчення особливостей категорії модальності. Традиційно модальність вважають суто лінгвістичною категорією.

Так, Золотова Г. О., Єрмолаєва Л. С. визначають поняття модальності як окрему синтаксичну категорію, яка може бути властивою реченню і розглядатися як "одна з предикативних категорій, разом із синтаксичними категоріями часу та особи, що в сукупності виражають віднесеність речення до дійсності". [1]

Ш. Баллі розглядав модальність як будь-яке відношення мовця до висловлення та виокремив три типи таких відношень:

1. Судження про факт (висловлюють сумнів);
2. Судження про цінність факту (радіє чи шкодує);
3. Вияв волі (бажання здійснити чи не здійснити). [8]

Так, Л. С. Єрмолаєва розрізняє такі основні види модальності – "внутрішню" і "зовнішню". Під "внутрішньою" модальністю розуміється ставлення суб'єкта дії до здійснюваної ним дії; під "зовнішньою" – відношення змісту речення до дійсності в плані реальності – ірреальності (I тип) і ступінь упевненості мовця щодо фактів, що повідомляються (II тип). Так, специфіка внутрішньої модальності полягає у тому, що цей вид не дає модальної характеристики всього речення, а дає лише модальну характеристику стосунків усередині речення (тобто "внутрішня модальність"). [7]

Під зовнішньою модальністю I типу розуміється відношення змісту речення до дійсності в плані реальності – ірреальності. Протиставлення реальності – ірреальності Л. С. Єрмолаєва розглядає на основі відповідності або невідповідності змісту висловлення дійсності, основними засобами якої виступають форми способу. У зовнішній модальності II типу особливо виділяється роль мовця, оскільки в цьому виді модальності висловлюється ступінь упевненості, сумніви (або невпевненість) мовця у відповідності до змісту висловлювання. Це модальне значення передається, наприклад, модальними дієсловами, що виконують другорядну функцію та показують модальне відношення до всього речення. [7]

Варто зауважити, що дослідження категорії модальності дали змогу дійти висновку, що модальність може бути суб'єктивною та об'єктивною. З точки зору В. В. Виноградова модальність – це явище, яке має зміст, що співвідноситься з об'єктивною

дійсністю. [4] Тобто, об'єктивна модальність представляє собою лінгвістичне явище, зміст якого передається з погляду модального суб'єкта і вказує на відношення змісту до дійсності.

Проте не всі дослідники підтримують поділ модальності на об'єктивну та суб'єктивну. О. В. Бондарко розглядає модальність як комплекс актуалізаційних категорій, які відображають ставлення мовця до дійсності з огляду на переважні ознаки реальності/ірреальності. Дослідник всього виділяє 6 типів модальних значень:

- 1) оцінка мовцем змісту висловлення з погляду реальності/нереальності.
- 2) оцінка ситуації у висловленні з погляду її можливості, необхідності або бажаності.
- 3) оцінка мовцем ступеню його впевненості в достовірності викладених фактів, яка здебільшого виражається модальними прислівниками, або підрядним з'ясувальним реченням.
- 4) цільова установка мовця, або комунікативну функцію висловлення
- 5) значення ствердження/заперечення, які відображають наявність або відсутність об'єктивних зв'язків між предметами, ознаками, подіями, про які йдеться у висловленні.
- 6) емоційна та якісна оцінка змісту висловлення, яка виражається лексичними засобами [18]

Автори академічного курсу сучасної української літературної мови зазначають, що "модальність не є проявом будь-яких відношень суб'єкта мовлення до висловленої думки: вона констатує лише суб'єктивне ставлення мовця висловленої думки з погляду реальності, ірреальності або можливості явищ у мовній ситуації чи контексті". Серед модальних розглядають значення розповідності, бажальності, можливості, питальності, спонукальності, гіпотетичності та переповідності. [2] Так, стає зрозумілим, що об'єктивна модальність може бути реальною, або ірреальною. У випадку реальної або ірреальної об'єктивної модальності не існує вираження особистої думки, бажання або суб'єктивного ставлення. З лінгвістичної точки зору

реальна об'єктивна модальність несе в собі зміст фактичного на момент мовлення явища, при цьому це взято за абсолютну істину.

Так, наприклад, Доценко О. Л. у своїй роботі традиційно визначає модальність як характер відображення в змісті висловлення явищ об'єктивної дійсності. Саме таке трактування було запропоновано В. В. Виноградовим і визнається базовим у вітчизняній лінгвістиці. Науковиця також зазначає, що характер відображених у змісті висловлення об'єктивних зв'язків визначається як реальний (зміст висловлення відповідає реальній дійсності) та ірреальний (зміст представлений як бажаний, можливий чи необхідний). [3] Ірреальна об'єктивна модальність визначає зміст речення як потенційно реальний, тобто бажаний або необхідний.

Модальність може виражатися за допомогою модальних дієслів, прислівників та модальних часток. Але, кажучи про китайську мову, не все так однозначно, оскільки уявлення про граматичні категорії в китайській лінгвістиці відрізняється від стандартизованого розподілення. На скільки ж класів можна розподілити слова китайської мови? До написання Ма Цзяньчжуном граматики "马氏文通" в Китаї практично не було книг по граматиці, тому й не існувало поняття частини мови. Досить довгий час багато сучасних дослідників намагалися адаптувати європейську класифікацію частин мови, але китайська лінгвістична теорія не може запропонувати повну аналогію, тому що китайські частини мови не відмінюються, не мають традиційного кореня слова. На жаль, на сьогоднішній день не існує єдиної думки щодо класифікації китайських слів, але ми у своєму дослідженні послугуємося класифікацією Люй Шусяна. Він пропонує свою класифікацію китайських слів за їх схожим або ж різним функціональним значенням.

Фахівці, які звертають увагу на дослідження граматичної системи китайської мови, включають у себе таких вчених, як Хуа Лінь, Чжао Юн-Пін, Лі Цзіньсі та Лю Шижун. Ці дослідники вивчають різні аспекти граматики китайської мови. Наприклад, дослідник Люй Шусян розглядає модальність як засіб для розрізнення речень з однаковими поняттями за змістом, але з різною метою висловлення. Його дослідження спрямовані на розуміння того, як використання модальних виразів та

способів виразу може впливати на семантику і прагматику речень у китайській мові. Дослідник класифікує модальні дієслова разом з прислівниками і каже, що модальні дієслова являють собою "допоміжні дієслова". Дійсно, модальні дієслова в китайській мові не можуть самостійно виступати в повному реченні. Крім того, деякі дослідники, зокрема Чжао Юаньжень, активно досліджують компоненти результату/постійності як одного із головних способів вираження модальності в китайській мові.

Однак деякі модальні дієслова можуть відігравати роль повнозначного дієслова тільки в неповних реченнях. Так, наприклад, Чарльз Лі та Сандра Томпсон виділяють такі особливості модальних дієслів:

- 1) модальне дієслово не може оформлюватися видо-часовими афіксами;
- 2) модальне дієслово не може приймати в постопозицію прямий додаток;
- 3) модальне дієслово має використовуватися в реченні разом із повнозначним дієсловом, утворюючи складний дієслівний присудок, у випадку використання модального дієслова окремо, речення має незавершений характер. [7]

Окреме місце в системі модальності китайської мови виступають комплементи. В китайській мові використовуються спеціальні слова або словосполучення, які входять до складу складного дієслівного присудка – комплементи. Комплементи, як і модальні дієслова, модалізують основне дієслово в реченні. Ці спеціальні модифікатори зазвичай вказують або уточнюють результат, ступінь, стан, напрямок, імовірність або можливість виконання тієї чи іншої дії. Комплементи можуть бути частиною членованого присудку (як у випадку результативних морфем, комплементу імовірності, напрямку).

За семантичним значенням та граматичними особливостями комплементи у сучасній китайській мові поділяються на:

1. Комплемент ступеню.
2. Комплемент способу дії.
3. Комплемент результату.
4. Комплемент напрямку виконання дії.

5. Комплемент імовірності виконання дії.
6. Комплемент кратності виконання дії.
7. Комплемент кількості виконання дії.
8. Комплемент тривалості виконання дії.

Особливо важливим в даному випадку буде розібрати комплемент імовірності виконання дії. Комплемент можливості або ймовірності дії - вказує на можливість або неможливість досягнення дії або ситуації якогось рівня, стану, результату або межі. [13] Потенційна форма дієслова в китайській мові також може бути виражена за 11 допомогою 能 néng (могти), яка часто може використовуватися замість комплементу можливості. Для того щоб побудувати комплемент ймовірності потрібно після дієслівної морфеми перед комплементом результату або комплементом напрямку поставити спеціальні інфікси 得, 不. Також варто зазначити, словосполучення з інфіксом 得 вказує на можливість, а з інфіксом 不 відповідно на неможливість виконання дії, при цьому ці комплементи можуть бути виражені одним словом, або словосполученням, яке вказує на результат або напрямок. При цьому ці два інфікса модальізують основне дієслово з яким вони утворюють складний дієслівний присудок.

Ознайомившись з теоретичним підґрунтям, можна сказати, що модальні дієслова в китайській мові – це категорія дієслів, яка виражає відношення змісту висловлення до об'єктивної дійсності або відношення мовця до змісту висловлення. Категорія, яка має свої власні закономірності відмінні від звичайних дієслів (але не виключаючи власно дієслівні). На відміну від модальних часток, які не несуть в собі повного лексичного значення, модальні дієслова повністю зберігають своє дієслівну семантику і відіграють ключову роль в модальності речення. Функціональним дослідженням модальних часток в китайській мові займалися Люй Шусян та Ван Ляо І.

1.2 Категоризація модальних дієслів в китайській мові

Як вже було розглянуто раніше, модальні дієслова, на відміну від звичайних дієслів, мають свої власні функціональні особливості. В цьому підрозділі варто

розглянути на які категорії можуть розподілятися модальні дієслова, враховуючи їх семантичне значення. Семантика модальних дієслів була в центрі уваги багатьох корпусних досліджень протягом останнього десятиліття. Існує три основні способи класифікації модальних дієслів. Найдавнішою є двочастинна класифікація (Lyons, 1977) на епістемічну та деонтичну модальність. Ф.Р. Палмер (2014) розвинув двочастинну модель у тричастинну класифікацію, яка включає деонтичну, динамічну та епістемічну модальності. Бібер та ін. (1999) і Квірк та ін. (1985) розрізняють внутрішню та зовнішню модальність.

Серед усіх трьох класифікацій модальних дієслів, класифікація Палмера є найпростішою для застосування, оскільки вона враховує як семантичне значення, так і прагматичні функції. Отже, у цій роботі ми пропонуємо детальніше розглянути кожен клас окремо та узагальнити класифікацію модальних дієслів Палмера до трьох категорій: епістемічних, деонтичних та динамічних.

У сучасній модальній логіці диференціюють різноманітні види модальності:

1) **деонтична модальність**, яка стосується способів вираження приписів у формі поради, побажання, правила поведінки чи наказу, які зумовлюють людину на конкретні дії;

2) **алетична модальність**, котра спрямована на встановлення логічної чи фактичної детермінованості судження в термінах необхідності-випадковості чи можливості-неможливості інформації;

3) **фізична модальність** охоплює фізичні характеристики певного виду діяльності;

4) **булетична модальність** стосується сфери бажань, які спрямовані на реальність;

5) **евіденційна модальність** спрямована на підкреслення очевидності повідомлення;

б) **епістемічна модальність** репрезентує сподівання, яві висловлює мовець на підставі попереднього знання. [5]

Таким чином, використовуючи це дослідження, можна відобразити такі головні категорії модальних дієслів для китайської мови:

1. **Епістемічні модальні дієслова** використовуються для вираження впевненості мовця у висловлюванні. Наприклад, "她说的事可能/应该/要/需/会是错".

2. **Деонтичні модальні дієслова** використовуються для вираження відповідальності, яку суб'єкт покладає на об'єкт. Наприклад, "你到明天应该/需要做完了" або "你按时应该/需要做完".

3. **Динамічні модальні дієслова** можуть використовуватися для вираження здатності або готовності суб'єкта. Наприклад, "他可能/能/会做事" або "我可能/能/会添加合作".

В свою чергу епістемічна, деонтична та динамічна категорії підрозділяють на субкатегорії. В залежності від семантичного значення дієслова, його можна віднести до тієї чи іншої субкатегорії. Цзямін Пей та Цзян Лі у своєму дослідженні пропонують класифікацію модальних дієслів за субкатегоріями та приклади модальних дієслів в китайській мові, які можуть виражати різне значення. (Таблиця 1) [6]

Зауважимо, що наведені у таблиці приклади опосередковано відносять то тієї чи іншої субкатегорії. Також варто зазначити, що семантичне різноманіття серед модальних дієслів впливає і на віднесення їх до різних субкатегорій. Тобто одне і те саме модальне дієслово може відноситися, в залежності від його граматичної та синтаксичної функції в реченні, до різних субкатегорій. З нашої точки зору, вивчення категоризації модальних дієслів в китайській мові відіграє ключову роль у розумінні семантики та структурно-граматичних відношень між модальним (допоміжним) та модалізованим (основним) дієсловом.

Таблиця 1

Система модальних дієслів							
Епістемічні			Деонтичні			Динамічні	
Можливість	Необхідність	Імовірність	Дозвіл	Обов'язковість	Вміння	Здібність	Бажання
可能, 能 (能有), 不 可能, 不 能	一定, 肯定, 要, 得, 不 一 定	会, 应该 (应当, 应, 该, 当)	能, 可以, 准, 许, 可以, 不准, 不能, 不得	应该 (应当, 应, 该, 当), 得, 必须, 一 定, 要	会	能, 能够, 会, 可以	肯, 敢, 想, 要, 愿意, 情愿

1. Епістемічна категорія:

1.1 Можливість (Possibility) – субкатегорія епістемічної категорії, яка виражає можливість або неможливість виконання дії. Наприклад: "我明天可能去散步";

1.2 Необхідність (Necessity) – субкатегорія епістемічної категорії, яка виражає необхідність, впевненість або підтвердження виконання дії. Наприклад: "我明天一定要去散步";

1.3 Імовірність (Probability) – субкатегорія епістемічної категорії, яка виражає значення імовірності або вірогідність виконання дії. Наприклад: "我明天应去散步" (в даному випадку 应 модалізує основне дієслово 去 і використовується в значенні "вірогідно", "напевно", "мабуть").

2. Деонтична модальність:

2.1 Дозвіл (Permission) – субкатегорія деонтичної категорії, яка виражає дозволеність або недозволеність виконання дії. Наприклад: "我明天可以/需去散步";

2.2 Обов'язковість (Obligation) – субкатегорія деонтичної категорії, яка виражає обов'язковість або необов'язковість виконання дії. Наприклад: "

我明天应该/该去散步" (в даному випадку 应该 використовується в значенні "зовоб'язаний", "обов'язково потрібно");

2.3 Вміння (Commissive) – субкатегорія деонтичної категорії, яка виражає володіння певним навичком під час виконання дії. Наприклад: "我用汉语会说话";

3. Динамічна модальність:

3.1 Здібність (Ability) – субкатегорія динамічної категорії, яка виражає фізичну здібність, можливість винонання дії. Наприклад: “我能跑得很快” ;

3.2 Бажання (Volition) – субкатегорія динамічної категорії, яка виражає бажання, волевиявлення суб'єкта до виконання дії. Наприклад: “我想去散步” .

Даний розподіл на субкатегорії досить умовний. Під час нашого подальшого дослідження, ми будемо використовувати цей розподіл для більш обширного дослідження.

1.3 Огляд теорій та підходів до вивчення модальних дієслів

Вивчення модальних дієслів в мовознавстві включає різні теорії та підходи, які допомагають розуміти їх функції та властивості. Вивчення модальних дієслів включає різноманітні теорії та підходи. Ось деякі із них:

Класичний підхід розглядає модальність як синтаксичну категорію, що виражає можливість, обов'язок, бажання тощо. **Семантичний підхід** акцентує на значенні модальних дієслів у вираженні модальності. Лінгвістичні теорії, такі як теорія дієслівних класів, досліджують модальність через класифікацію дієслів за їхніми лексичними та синтаксичними властивостями. Крім того, граматичні теорії досліджують взаємодію модальних дієслів із синтаксичними структурами речення. Ці підходи взаємодіють, доповнюють один одного, сприяючи глибшому розумінню ролі та функцій модальних дієслів у мові.

Психолінгвістичний підхід досліджує вивчення модальних дієслів через сприйняття та обробку мови у мозку. Дослідження в цьому напрямі допомагає розкрити, як люди сприймають та розуміють модальні вирази. Синтаксичні та семантичні аспекти модальних дієслів можуть бути також вивчені в контексті прагматики — взаємодії мовця з оточуючими та використання модальності для досягнення комунікативних цілей. Вивчення модальних дієслів також включає дослідження їх розвитку та зміни в історії мови, а також порівняльний аналіз модальних систем у різних мовах. Ці різні підходи до вивчення модальних дієслів взаємодіють, створюючи комплексне розуміння ролі цих дієслів у мові та комунікації.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи викладене у розділі 1, можна зробити наступні висновки. Так, Ми з'ясували, що Виноградов визначає модальність як характер відображення в змісті висловлення явищ об'єктивної дійсності. Було виявлено, що модальність відноситься до речення в цілому та може бути реальною (або потенційно реальною) чи ірреальною. Докладно було розглянуто трактування поняття модальності всесвітньо відомими лінгвістами.

Також ми розглянули поняття модального дієслова. Тому, модальні дієслова в китайській мові – це категорія дієслів, яка виражає відношення змісту висловлення до об'єктивної дійсності або відношення мовця до змісту висловлення. Це категорія, яка має свої власні закономірності відмінні від звичайних дієслів (але не виключаючи власно дієслівні). У розділі 1 особлива увага була приділена категоризації модальних дієслів в китайській мові. Ми розглянули три види модальності: епістемічну, деонтичну та динамічну. Також ми розглянули як категоризують модальні дієслова китайські науковці з семантичної точки зору. Завдяки цій категоризації семантика модальних дієслів стає більш зрозумілою.

В кінці розділу 1 ми розглянули основні наукові теорії та підходи до вивчення модальності та модальних дієслів.

Отже, можна зробити висновок, що поняття модальності та модального дієслова були розглянуті дуже детально та з різних точок зору.

РОЗДІЛ 2 Теоретично-методологічні засади дослідження модальних дієслів та їх структурно-семантичних особливостей

2.1 Методи дослідження модальних дієслів в китайській мові

Модальні дієслова є важливою частиною будь-якої мови, вони використовуються для вираження обов'язковості, можливості, бажання та інших ситуативних значень в мовленні. Китайська мова також має свої власні модальні дієслова, які можуть бути об'єктом дослідження з різних точок зору. У даній роботі розглядаються різні методи дослідження модальних дієслів в китайській мові, включаючи синтаксичний, семантичний, прагматичний та корпусний аналіз.

1. Синтаксичний аналіз модальних дієслів в китайській мові

Синтаксичний аналіз модальних дієслів в китайській мові включає вивчення їхньої побудови та синтаксичних функцій. Однією з головних особливостей китайської мови є те, що модальні дієслова розташовані у постпозиції до модалізуючого дієслова, і їхня позиція може впливати на семантику речення. Синтаксичний аналіз допомагає встановити правила вживання модальних дієслів у конкретних контекстах. Модальні дієслова є важливою частиною будь-якої мови, вони використовуються для вираження обов'язковості, можливості, бажання та інших ситуативних значень у мовленні. В китайській мові, як і в інших мовах, модальні дієслова мають свої синтаксичні особливості, які впливають на структуру речень та їхнє значення. Синтаксичний аналіз модальних дієслів в китайській мові важливий для розуміння їхнього вживання та впливу на мовлення.

Позиція модальних дієслів в китайському реченні

Однією із основних синтаксичних особливостей модальних дієслів в китайській мові є їхня позиція в реченні. Зазвичай модальні дієслова розташовані перед основним дієсловом, вони виступають у ролі допоміжних (ті, що модалізують основне дієслово) дієслів, що несуть певний семантичний відтінок. Наприклад, у реченні "我可以吃饭" ("Я можу їсти"), модальне дієслово "можна" (可以) розташоване в препозиції до головного дієслова "їсти" (吃饭).

Варіація в позиції модальних дієслів

Хоча в китайській мові загальний порядок слів у реченні сталий, існують випадки, коли позиція модальних дієслів може змінюватися в залежності від контексту та структури речення. Наприклад, в умовних реченнях може бути варіація в розташуванні модальних дієслів. Синтаксичний аналіз допомагає виявити ці варіації та зрозуміти їхній вплив на семантику речень.

Зв'язок модальних дієслів з дієсловами та іншими компонентами речення

Синтаксичний аналіз модальних дієслів також включає в себе вивчення їхнього зв'язку з іншими компонентами речення. Модальні дієслова можуть взаємодіяти з головними дієсловами, об'єктами та іншими елементами речення, що впливає на структуру та семантику речень. Наприклад, модальне дієслово може змінювати зміст головного дієслова або вказувати на його можливість.

Синтаксичний аналіз модальних дієслів включає в себе вивчення їхнього вживання в різних комунікативних ситуаціях. Наприклад, відмінності у вживанні модальних дієслів в питальних, заперечних та ствердних реченнях можуть бути об'єктом дослідження. Синтаксичний аналіз допомагає розкрити, як модальні дієслова взаємодіють з іншими граматичними структурами.

То ж, підсумовуючи, можна вважати, що синтаксичний аналіз модальних дієслів в китайській мові є важливим аспектом вивчення цієї мови. Він допомагає розкрити взаємодію модальних дієслів з іншими компонентами речення, виявити варіації в позиції модальних дієслів та зрозуміти їхні впливи на семантику речень. Синтаксичний аналіз сприяє кращому розумінню вживання модальних дієслів у китайському мовленні та сприяє вдосконаленню навичок володіння цією мовою.

2. Семантичний аналіз модальних дієслів в китайській мові

Семантичний аналіз модальних дієслів допомагає визначити значення та семантичні відтінки кожного модального дієслова в китайській мові. Наприклад, модальне дієслово "можливо" може мати різні відтінки семантики в залежності від контексту. Семантичний аналіз включає вивчення лексичних, семантичних та

лінгвістичних відмінностей між модальними дієсловами. Модальні дієслова є важливою складовою будь-якої мови, вони виражають ступінь можливості, обов'язковості, бажання та інші ситуативні значення в мовленні. В китайській мові модальні дієслова також відіграють значущу роль, а їх семантика вивчається з використанням семантичного аналізу. У даній роботі ми досліджуємо семантику модальних дієслів в китайській мові та їхній вплив на значення речень.

Загальні семантичні характеристики модальних дієслів

Першим методом роботи є вивчення загальних семантичних характеристик модальних дієслів в китайській мові. Модальні дієслова виражають різні аспекти можливості, обов'язковості та бажання, і семантичний аналіз допомагає виявити ці різні аспекти. Наприклад, модальне дієслово "можливо" (可能) вказує на можливість події, тоді як "необхідно" (必须) виражає обов'язковість.

Семантичні відтінки модальних дієслів

Другим методом є дослідження семантичних відтінків, які можуть бути виражені модальними дієсловами в китайській мові. Багатозначність і субтільні відтінки можуть бути важливими аспектами в розумінні семантики модальних дієслів. Наприклад, модальне дієслово "можливо" може виражати відтінки ймовірності, а модальне дієслово "слід" (应该) може вказувати на рекомендацію.

Контекстуальний вплив на семантику модальних дієслів

Третій метод дослідження є аналіз впливу контексту на семантику модальних дієслів в китайській мові. Семантика модальних дієслів може змінюватися в залежності від контексту, і цей аспект важливий для розуміння їхнього вживання. Дослідження контекстуального впливу допомагає виявити, як модальні дієслова адаптуються до конкретних комунікативних ситуацій.

Порівняння семантики модальних дієслів у китайській мові з іншими мовами

Останнім методом роботи є порівняння семантики модальних дієслів у китайській мові з іншими мовами. Порівняння з іншими мовами допомагає виявити спільні та відмінні риси семантики модальних дієслів. Наприклад, порівняння з англійською мовою може підкреслити різниці в виразі можливості, обов'язковості та бажання між мовами.

Таким чином, можна зробити висновок, що семантичний аналіз модальних дієслів в китайській мові є важливим аспектом вивчення цієї мови. Він допомагає розкрити різні аспекти семантики модальних дієслів, відтінки їхнього значення та вплив контексту на їх вживання. Це дослідження сприяє кращому розумінню ролі модальних дієслів у китайському мовленні та сприяє вдосконаленню навичок володіння цією мовою.

3. Прагматичний аналіз модальних дієслів в китайській мові

Прагматичний аналіз модальних дієслів вивчає їхню роль у комунікації та вплив на спілкування між мовцями. Цей аспект дослідження включає аналіз ситуативних контекстів, в яких вживаються модальні дієслова, а також їхній вплив на висловлення бажань, думок, та інших аспектів комунікативної діяльності. Модальні дієслова є важливими елементами будь-якої мови і використовуються для вираження обов'язковості, можливості, бажання та інших ситуативних значень в мовленні. У китайській мові модальні дієслова також відіграють ключову роль у спілкуванні. Прагматичний аналіз модальних дієслів в китайській мові спрямований на вивчення їхнього впливу на акти мовлення та спілкування між мовцями.

Вираження волі та бажання через модальні дієслова

Ця тема стосується виразного вираження волі та бажання у мовленні через модальні дієслова в китайській мові. Модальні дієслова можуть вказувати на бажання говорячого, а також на його ставлення до події чи ситуації. Наприклад, модальне дієслово "хочу" (想) вказує на бажання, а "повинен" (应该) виражає рекомендацію або необхідність.

Виразність та ввічливість у спілкуванні

Друга теза роботи обговорює вплив модальних дієслів на виразність та ввічливість у мовленні. Модальні дієслова можуть використовуватися для зменшення або збільшення ступеня виразності та ввічливості. Наприклад, модальне дієслово "бажати" (希望) може додати ввічливість до висловлювання, підсилюючи прохання чи побажання.

Прагматичні аспекти вживання модальних дієслів у питаннях та командних реченнях

Третя теза дослідження розглядає прагматичні аспекти вживання модальних дієслів у питаннях та командних реченнях. Модальні дієслова можуть бути важливими для виразу спілкування між мовцями в різних комунікативних ситуаціях. Дослідження прагматичного впливу модальних дієслів у таких реченнях допомагає краще зрозуміти їхню роль у мовленні.

Вживання модальних дієслів у різних жанрах мовлення

Останньою тезою дослідження є вивчення вживання модальних дієслів у різних жанрах мовлення. Модальні дієслова можуть мати різне вживання у наративних текстах, наукових працях, рекламі, діалогах тощо. Аналіз їхнього вживання у різних жанрах допомагає розкрити, як вони сприяють виразності та ефективності спілкування.

Таким чином, прагматичний аналіз модальних дієслів в китайській мові важливий для кращого розуміння їхнього впливу на акти мовлення та спілкування між мовцями. Вивчення виразності, ввічливості, прагматичних аспектів у питаннях та командних реченнях, а також вживання модальних дієслів у різних жанрах мовлення розширює наше розуміння ролі цих елементів у китайському мовленні та сприяє вдосконаленню навичок володіння цією мовою.

4. Корпусний аналіз модальних дієслів в китайській мові

Корпусний аналіз модальних дієслів включає в себе використання корпусних даних для дослідження частоти вживання та варіацій у вживанні модальних дієслів у

різних текстах та жанрах. Цей підхід дозволяє встановити типові вживання модальних дієслів у сучасному китайському мовленні. Модальні дієслова є важливими лінгвістичними одиницями, які використовуються для вираження обов'язковості, можливості, бажання та інших ситуативних значень в мовленні. Корпусний аналіз є ефективним інструментом для вивчення вживання та контекстів модальних дієслів в реальних мовних матеріалах. У даній роботі ми проведемо корпусний аналіз модальних дієслів в китайській мові з метою виявлення їхнього вживання в різних комунікативних контекстах та з'ясуємо основні відмінності в вживанні цих дієслів.

Визначення найпоширеніших модальних дієслів у китайському корпусі

Першим методом нашого дослідження є визначення найпоширеніших модальних дієслів у китайському корпусі. Ми використаємо корпусні дані для ідентифікації та ранжування модальних дієслів, які найчастіше вживаються у сучасному китайському мовленні. Це допоможе виявити, які модальні дієслова є найбільш вживаними та значущими для мовлення. Також завдяки корпусним даним ми матимемо змогу проаналізувати частотність вживання модальних дієслів, а також знайти семантично найбільш споріднені лексичні одиниці. Визначивши семантику дієслів, ми зможемо використати ці дані у подальшому дослідженні.

5. Контекстуальний аналіз вживання модальних дієслів

Другим методом дослідження є аналіз контекстів, в яких вживаються модальні дієслова в китайському корпусі. Ми дослідимо, які типи ситуацій та контекстів спонукають мовців використовувати певні модальні дієслова. Цей аналіз допоможе зрозуміти, як модальні дієслова взаємодіють із специфічними комунікативними ситуаціями та актами мовлення.

Синтаксичний аналіз модальних дієслів у реченнях

Важливою особливістю є синтаксичний аналіз модальних дієслів у реченнях китайського корпусу. Ми розглянемо позицію та функцію модальних дієслів у різних

типах речень. Наприклад, дослідимо, як модальні дієслова впливають на структуру речення та розташування головних дієслів.

Порівняльний аналіз модальних дієслів у корпусах різних китайських діалектів

Ще одним аспектом роботи є порівняльний аналіз вживання модальних дієслів у корпусах різних китайських діалектів. Ми порівняємо, як модальні дієслова вживаються в різних китайських діалектах, і виявимо, чи існують відмінності в їхньому вживанні в різних регіонах.

Враховуючи викладене, корпусний аналіз модальних дієслів у китайській мові є важливим інструментом для вивчення їхнього вживання та контекстів в сучасному мовленні. Вивчення вживання, семантики та синтаксису модальних дієслів у різних контекстах допомагає краще розуміти їхню роль у мовленні та сприяє розвитку навичок володіння китайською мовою. Порівняльний аналіз вживання модальних дієслів у різних діалектах допомагає виявити регіональні особливості в їхньому вживанні та внесок кожного діалекту в загальну практику мовлення.

Дослідження модальних дієслів в китайській мові вимагає комбінації синтаксичних, семантичних, прагматичних та корпусних методів аналізу. Кожен з цих методів допомагає краще зрозуміти вживання та значення модальних дієслів у різних комунікативних ситуаціях. Дана робота висвітлює важливість кожного з цих методів та їхній внесок у дослідження модальних дієслів в китайській мові.

2.2 Особливості використання модальних дієслів в різних контекстах

До модальних дієслів (情态动词) у китайській мові відносяться дієслова, що виражають суб'єктивне ставлення до дії, а також можливість, необхідність, здатність, ймовірність вчинення дії. За допомогою модальних дієслів мовець виражає суб'єктивно-модальні значення та відтінки. Так як у китайській мові модальні дієслова виражають не дії, а відношення до дії з боку того, хто говорить, то з їхньою допомогою мовець показує, що та чи інша дія представляється йому можливим, необхідним, обов'язковим.

Усі модальні дієслова можна розділити на:

- a) ті, що виражають бажання 要想、愿意、肯、敢
- b) ті, що виражають оцінку, судження будь-яких фактів 应该、应当、应、该、得
- c) ті, що виражають оцінку об'єктивних умов 能、能够、可以
- d) ті, що виражають дозвіл, дозвіл 能、可以、可、准、许、得
- e) ті, що виражають оцінку 配、值得
- f) ті, що виражають можливість 可能、会、要、得、能

Модальні дієслова в китайській мові не мають видочасових форм 了 le、过 guo、着 zhe, при необхідності суфікси ставляться після основного дієслова, вони не подвоюються, після них не можуть вживатися ніякі службові показники, в той же час перед модальними дієсловами можливе використання прислівників ступеня (很 hěn дуже, 太 tài занадто) або інших модальних дієслів.

Найбільш вживаним є модальне дієслово 要 yào "хотіти", "треба", яке висловлює наявність бажання вчинити будь-яку дію. Наприклад:

毕业以后，我**还要**回到农村来。Bìyè yǐhòu, wǒ hái yào huí dào nóngcūn lái. – Після закінчення навчального закладу, я ще хочу повернутися до села.

这个孩子，今天**不要**去动物园不可。Zhège háizi, jīntiān **bùyào** qù dòngwùyuán bùkě. – Дитина сьогодні точно захоче до зоопарку.

Натомість для висловлювання небажання жителі північного Китаю використовують 不想、不打算, замість 不要。А мешканці південного Китаю використовують 不要. Наприклад:

他**要**去东北，你呢？Tā yào qù dōngběi, nǐ ne? – Він хоче поїхати в Дунбей, а ти?

我**不**想去东北。Wǒ bùxiǎng qù dōngběi. – Я не хочу їхати в Дунбей (孔箏, 2008).

Висловлює необхідність (з будь-яких причин або факторів), має сенс наступний вираз – 应该 yīng gāi、须要 xū yào.

这么好的青年，当然要表扬了。Zhème hǎo de qīngnián, dāngrán yào biǎoyángle.

– Такої доброї молоді людини звичайно потрібно похвалити.

你不要送了，我自己回去。Nǐ bùyào sòngle, wǒ zìjǐ huíqù. – Не проводжай, я сам дійду.

Висловлює можливість, в даному значенні дане модальне дієслово синонімічне з дієсловами 可 kě、会 huì, але в порівнянні з ними має більш ствердний тон.

你这样自以为是**要**栽跟头的。Nǐ zhèyàng zìyǐwéishì yào zāigēntou de. – Якщо ти будеш так самовпевнений, то можеш зазнати фіаско. У негативній формі вживається 不会 bu huì、不可能 bu kě néng。

你放心，不会（不可能）出问题。Nǐ fàngxīn, bù huì (bù kěnéng) chū wèntí. – Заспокійся, нічого не станеться.

У порівняльних реченнях висловлює думку, оцінку.

我觉得姐姐**要**比姊妹聪明。Wǒ juéde jiějie yào bǐ zǐmèi cōngmíng. – Я думаю, що старша сестра розумніша за молодшу. Натомість модальне слово 想 xiǎng – в значенні хотіти, думати, нудьгувати висловлює бажання, намір.

今天的活动我**不**想参加了。Jīntiān de huódòng wǒ bùxiǎng cānjiāle. – Я не хочу брати участь у сьогоднішніх заходах.

他**想**尽可了解他们，然后跟他们签署合同。Tā xiǎng jìn kě liǎojiě tāmen, ránhòu gēn tāmen qiānshǔ hétóng. – Я хочу, наскільки можливо, зрозуміти їх, щоб потім укласти з ними договір.

В даному випадку дієслово 想 xiǎng синонімічне дієслову 要 yào, але 想 xiǎng висловлює бажання, міркування, а 要 yào – прагнення. Семантика слова потрібна

набагато сильніша. Перед дієсловом 要 yào для вираження сильнішого бажання може ставиться 一定 yī dìng або 非...不可 fēi... bu kě.

这个孩子非要抽烟不可，你说怎么办？ Zhège hái zi fēi yào chōuyān bùkě, nǐ shuō zěnmē bàn?– Ця дитина обов'язково захоче закурити, скажи, що робити?

如果你一定要去我也拦不住你。 Rúguǒ nǐ yīdìng yào qù wǒ yě lán bù zhù nǐ.– Якщо ти неодмінно хочеш піти, то я не можу втримати тебе.

我有点儿想去游泳，你去吗？ Wǒ yǒudiǎn er xiǎng qù yóuyǒng, nǐ qù ma?– Я хочу піти трохи поплавати, ти підеш?

Прислівник ступеня 很 hěn може вживатися тільки з 想 xiǎng.

听说那个地方很有意思，我很想去看看。 Tīng shuō nàgè dìfāng hěn yǒuyìsi, wǒ hěn xiǎng qù kàn kàn – Кажуть, це дуже цікаве місце, я дуже хочу піти подивитись. Має значення нудьгувати, думати, роздумувати, згадувати.

来中国以后，她一直想妈妈。 Lái zhōngguó yǐhòu, tā yīzhí xiǎng māma. – Після приїзду до Китаю, вона весь час нудьгує за мамою(孔箏, 2008).

他叫什么名字，我想不起来。 Tā jiào shénme míngzì, wǒ xiǎng bù qǐlái. – Я не можу згадати, як його звать.

Ще одне модальне дієслово 愿意 yuàn yì в значенні хотіти, бажати, охоче виражає суб'єктивне бажання, має сенс “подобатись, задоволений, з радістю, охоче”. Наприклад:

我愿意和你一起去，不愿意一个人去。 Wǒ yuànyì hé nǐ yīqǐ qù, bù yuànyì yīgè rén qù. – Я з тобою хочу піти, сам іти не хочу.

今天下午有一个学术报告，谁愿意去听？ Jīntiān xiàwǔ yǒu yīgè xuéshù bàogào, shéi yuànyì qù tīng? – Сьогодні у другій половині дня буде наукова доповідь, хто хоче піти послухати?

Наступне модальне дієслово 肯 kěn використовується в значенні "могти", "бути готовим", "погоджуватися". Виражає суб'єктивне бажання, іноді має сенс "подолати певні труднощі", "докладати певних зусиль, старань".

遇到困难，他最肯动脑筋，想办法。Yù dào kùnnán, tā zuì kěn dòng nǎojīn, xiǎng bànfǎ
– Зіштовхуючись із труднощами, він може поворухнути мізками і знайти вихід.

在学习方面，小李是肯下功夫的。Zài xuéxí fāngmiàn, xiǎo lǐ shì kěn xià gōngfū de. – У плані навчання, Сяо Лі готовий докладати зусиль. Виражає надання (наскільки це можливо) людині вигідної ситуації чи вигідних умов. У оповідальних реченнях частіше використовується в негативній формі, можна сказати 自己不肯 zì jǐ bù kěn.

大家都渴，但这杯水谁都不肯喝。Dàjiā dōu hēn kě, dàn zhè bēi shuǐ shéi dōu bù kěn hē. – Усі хочуть пити, але з цієї склянки ніхто не погоджується випити.

还有这么多工作要做，她怎么肯先走？Hái yǒu zhème duō gōngzuò yào zuò, tā zěnme kěn xiān zǒu? – Ще так багато роботи, як вона може піти? Висловлює згоду з чийось проханням:

你答应我的条件我才肯去。Nǐ dāyìng wǒ de tiáojiàn wǒ cái kěn qù. – (як тільки) Ти погодишся на мої умови, тільки тоді я буду готовий піти.

工人们坚持所提出的条件，一点也不肯让步。Gōngrénmen jiānchí suǒ tíchū de tiáojiàn, yīdiǎn yě bù kěn ràngbù. – Робітники твердо наполягали на висунутих вимогах, анітрохи не погоджуючись на поступки.

Модальне дієслово 敢 gǎn – могли, наважуватися, бути в змозі виражає наявність сміливості, мужності до виконання будь-якої дії.

他不敢不答应大家的要求。Tā bù gǎn bù dāyìng dàjiā de yāoqiú. – Він не наважиться не прийняти загальні вимоги. Висловлює впевненість у висловлюваних судженнях, оцінках.

我敢保证，明天一定能完成任务。Wǒ gǎn bǎozhèng, míngtiān yīdìng néng wánchéng rènwù. – Я можу гарантувати, що завтра завдання буде виконано.

我不敢肯定他会不会同意这个意见。Wǒ bù gǎn kěndìng tā huì bù huì tóngyì zhège yìjiàn. – Я не в змозі стверджувати, чи зможе він погодитися з цією точкою зору.

应该 yīng gāi、应当 yīng dāng、应 yīng、该 gāi мусить, слід висловлює необхідність виконання будь-якої дії з певних причин чи ситуації.

他没有什么困难，你不应该给他这么多钱。Tā méiyǒu shé me kùnnán, nǐ bù yīng gāi gěi tā zhème duō qián. – У нього немає жодних труднощів, тобі не слід давати йому так багато грошей.

这种情况应当结束了。Zhè zhǒng qíngkuàng yīngdāng jiéshùle. – З цією ситуацією слід покінчити. Висловлює оцінку чи пропозицію.

都六点了，他该来了。Dōu liù diǎnle, tā gāi láile. – Вже 6 годин, слід було б вже прийти.

他是个聪明人，应该明白我的意思。Tā shìgè cōngmíng rén, yīnggāi míngbái wǒ de yìsi. – Він розумний чоловік, повинен розуміти, що я маю на увазі.

Модальні дієслова 应该 yīng gāi та 应当 yīng dāng використовуються однаково: можуть виступати самостійними відповідями на питання, після них може вживатися суб'єктно-предикативне словосполучення в ролі доповнення, можуть використовуватися як у письмовій, так і в усній мові.

Модальність можливості представлена низкою модальних прислівників, які ми розташовуємо в порядку зменшення ступеню вірогідності:

- 大概 dà gài – напевно, скоріш за все, мабуть, можливо;
- 可能 kě néng – можливо, мабуть, імовірно, може бути;
- 也许（或许） yě xǔ – можливо, ймовірно, мабуть, може бути;
- 没准儿 méi zhǔner – можливо, може бути, не впевнений, що...;

- 不定 bú dìng – можливо, може бути, не впевнений, що. (певний ступінь неточності) (Горелов, 1989, с.339).

Значення 可能 kě néng – "можливо", "може бути" в сучасній китайській мові синонімічне до значення прислівника 难道 nándào "хіба", "невже", "невже може бути, що..." і використовується в питальному реченні зі значенням "хіба можна?", "це дійсно можливо, що...?"

Крім зазначених вище конститuentів, субполе можливості також представлено сталими словосполученнями, як-от:

尽可能 jǐn kěnéng/ 尽量 jǐnliàng / 尽力 jìnlì – "наскільки можливо", "як тільки можна", "якщо можна", "якщо змога"; "максимально (із докладанням усіх зусиль)";

说不定 shuō bu dìng / 指不定 zhǐ bu dìng – "хто знає"; "може статися так, що..."; "не виключаю можливості, що..." Таким чином, кількість модальних дієслів у китайській мові становить основних 6 видів, котрі мають свої значення та способи вживання.

Висновки до розділу 2

Отже, у розділі 2 ми детально розглянули методи, які використовуються під час дослідження модальних дієслів. Серед них були як загальнолінгвістичні, так і вузькоспеціалізовані. Завдяки висвітленню даної теми, ми розуміємо які саме методи лінгвістичних досліджень варто застосовувати під час роботи. Також ми з'ясували, що такі лінгвістичні методи як компонентний аналіз, корпусний аналіз, методи індукції та дедукції, семантичний аналіз дають змогу всеосяжно досліджувати модальні дієслова в китайській мові.

Нами також було розглянуто основні модальні дієслова та їх вживання у різних контекстах. Завдяки наочним прикладам речень, ми дійшли висновку, що модальні дієслова можуть мати різне семантичне значення в залежності від стилістичного оформлення. Вираження того чи іншого бажання, потреби чи необхідності також залежить від синтаксичної функції дієслова.

РОЗДІЛ 3 Практичне дослідження структурно-семантичних особливостей модальних дієслів

Розглянувши теоретичні засади дослідження модальних дієслів, у цьому розділі ми спробуємо проаналізувати модальні дієслова в китайській мові та виокремити структурно-семантичні особливості, які притаманні модальним дієсловам. Ми будемо використовувати такі лінгвістичні методи як аналіз корпусних даних, компонентний аналіз, структурний аналіз тощо.

3.1 Дослідження семантичних значень модальних дієслів

Аналіз корпусних даних

В даному корпусному дослідженні було використано такі лінгвістичні корпуси як: Chinese Web 2017 (zhTenTen17) Simplified, Guangwai – Lancaster Chinese Learner Corpus, United Nations Parallel Corpus (UNPC) – Chinese. Під час корпусного дослідження модальних дієслів в китайській мові особлива увага приділялася структурним та семантичним особливостям, зокрема вживанню модальних дієслів у автентичних текстах китайською мовою. Завдяки зібраним даним, можна провести детальний аналіз вживання модальних дієслів в китайській письмовій мові.

Спершу, варто повернутися до категоризації модальних дієслів в китайській мові, розглянутої у Розділі 1 даного дослідження, та провести аналіз. Нагадаємо, що модальні дієслова в китайській мові розподіляються на три великі категорії: епістемічні, деонтичні та динамічні модальні дієслова. У свою чергу дані категорії розпадаються на субкатегорії, які варто більш детально дослідити.

Епістемічна категорія модальності представляє собою вираження характеристики змісту висловлення з погляду обізнаності суб'єкта в тому, про що йдеться, достовірності/недостовірності змісту. В китайській мові до епістемічної категорії відносяться певні модальні дієслова, які можуть виражати таке значення. Однак епістемічну модальність можна розділити на три субкатегорії: СМ (субкатегорія Можливості), СН (субкатегорія Необхідності) та СІ (субкатегорія імовірності). Слід провести порівняльний аналіз функціонування модальних

субкатегорій в межах однієї категорії. Деонтичну також можна розділити на три субкатегорії: СД (субкатегорія Дозволу), СО (субкатегорія обов'язковості) та СВ (субкатегорія вміння). Динамічну модальність в свою чергу можна поділити на дві субкатегорії: СЗ (субкатегорія Здібності) та СБ (субкатегорія Бажання).

В залежності від семантичного значення і граматичного положення в реченні, одне і те саме модальне дієслово в китайській мові можна віднести до різних субкатегорій. Завдяки використанню функції паралельного конкордансу, в нас є можливість подивитися наскільки частотним є те чи інше модальне дієслово. Провівши статичний аналіз семантичних значень модальних дієслів в китайській мові та в англійській, (використовуючи корпус United Nations Parallel Corpus (UNPC) – Chinese, який дає змогу порівняти семантику модального слова з таким самим модальним дієсловом в англійській мові), можна скласти таку статистичну таблицю (Таблиця 2).

Таблиця 2

Слово\значення	can	might	need	must	should	Одиниця виміру
能	135	8,6	45,49	33,15	53	Разів/мільйон довільних одиниць (р/м)
可能	56,79	94,67	4,92	13,75	51,3	
会	36,66	24,58	24,79	10,5	37,6	
可以	137	18,7	2,56	9,9	33,9	
要	16,05	5,84	45,8	29,8	46,9	
应该	7,39	2,78	0,05	11,63	192	
必须	28,68	5,66	157,83	388,57	50,56	

У наведеній вище таблиці розбірано основні модальні дієслова китайської та англійської мов. Співвідношення семантичних значень в китайській та англійській мовах вимірюється у використанні лексеми певної кількості разів на мільйон

довільних сполучень. Наприклад, візьмемо модальне дієслово "can" та проектуємо його значення на кілька китайських модальних дієслів. Так, можна спостерігати, що більше всього разів в автентичних текстах англійською мовою дієслово "can" буде перекладатися як 可以 (137 разів/мільйон довільних сполучень) або ж як 能 (135 разів/мільйон довільних сполучень). Загалом, така схема розбору слів на семантичні значення працює на обидві мови. Насправді, дані таблиці не відображають стовідсотково правильний вибір того чи іншого модального дієслова при перекладі.

Особливо цікавим є дослідження семантичного значення модальних дієслів в межах різних субкатегорій. Наприклад, в СВ та СІ є дієслово 会, яке може виражати різне семантичне значення. Повернувшись до Таблиці 2, ми можемо побачити, що дієслово 会 в значенні "can" використовується 36,66 р/м, а в значенні "might" використовується 24,58 р/м. Так, стає зрозумілим, що модальне дієслово 会 в СВ використовується частіше ніж в СІ. Однак, хоча дієслово 会 може відноситися до різних субкатегорій та структурно-граматичне положення в реченні не змінюється, дієслово кардинально змінює своє семантичне значення.

СМ – субкатегорія епістемічної категорії модальних дієслів, яка виражає можливість/неможливість виконання дії. До СМ можна віднести такі модальні дієслова як 可能, 能, 不可能, 不能.

СІ – субкатегорія епістемічної категорії модальних дієслів, яка виражає імовірність або вірогідність виконання певної дії. До СІ можна віднести такі модальні дієслова як 该, 应该, 应, 当.

Виникає проблема, 可能 може функціонувати як в СІ, так і в СМ. Тому варто провести компонентний аналіз функціонування модального дієслова 可能 в СІ та в СМ в межах однієї категорії.

Мінімальний компонентний аналіз

Під час нашого дослідження використання методу компонентного аналізу надзвичайно важливо, тому варто провести компонентний аналіз та виявити

інтегральні та диференційні семантичні особливості модальних дієслів. Для початку потрібно взяти модальні дієслова китайської мови та визначити інтегральну (спільну) сему для усіх дієслів. У нас це дієслова 可能, 能, 会, 可以, 要, 应该, 必须, 需要, 一定要, 想, 肯定, 应当, 愿意, 情愿. Оскільки усі ці слова в переважній більшості відіграють роль модального дієслова, було виокремлено 1 інтегральну сему "дія". (Таблиця 3)

Таблиця 3

Слово/сема	Дія	Можливість	Необхідність	Бажання	Обов'язковість	Дозвіл	Імовірність
可能	+	+	-	-	-	-	+
能	+	+	-	-	-	-	+
会	+	+	-	-	-	-	+
可以	+	+	-	-	-	+	-
要	+	-	+	+	+	-	+
应该	+	-	-	-	+	-	-
必须	+	-	-	-	+	-	-
需要	+	-	+	+	+	-	-
一定要	+	-	-	-	+	-	-
想	+	-	+	+	-	-	+
肯定	+	-	-	-	+	-	-
应当	+	-	-	-	+	-	-
愿意	+	-	+	+	-	-	-
情愿	+	-	+	+	-	-	+

Згодом було виявлено ще 6 диференційних сем, а саме:

- 1) Можливість
- 2) Необхідність
- 3) Бажання

4) Обов'язковість

5) Дозвіл

6) Імовірність

Для того, щоб в повній мірі з'ясувати семантичні особливості, варто порівняти дієслова, які мають інтегральні семи. До таких належать дієслова 可能, 能, 会.

可能 – дія + модальна + можливість + імовірність + фізична здатність

能 – дія + модальна + можливість + імовірність + фізична здатність

会 – дія + модальна + можливість + імовірність + фізична здатність + вміння

Таким чином, провівши мінімальний компонентний аналіз, ми з'ясували, що дієслово 会 семантично відрізняється від 可能, 能, маючи диференційну сему "вміння", тобто не тільки фізичної спроможності виконати дію, але й володіння певними навичками для її виконання. Власне дієслово 会 саме по собі має інтегральну сему "фізична здатність", як і дієслова 可能, 能.

3.2 Дослідження структури модальних дієслів в реченні

В китайській мові розподіл слів на частини мови є досить специфічний, що відрізняє китайську серед інших мов. На жаль, серед науковців немає єдиної думки з приводу того до якої частини мови відносити те чи інше слово. Для того, щоб детальніше розібратися яка роль модальних дієслів у структурі китайського речення, варто провести структурний аналіз речень та з'ясувати що є особливим у використанні модальних дієслів. Для зручності подані приклади речень китайською мовою були взяті довільним чином з найбільшого корпусу Chinese Web 2017. Отже, розглянемо деякі приклади використання модальних дієслів:

1. 可能

当务之急可能多数安全理事会的改革。Реформа Ради Безпеки може бути головним пріоритетом.

信息可能缺乏盲文本或其他替代提供形式。Інформація може бути недоступна шрифтом Брайля або в інших альтернативних форматах.

可能至少有 23 人被杀害。Щонайменше 23 людини могли бути вбиті.

У всіх трьох прикладах ми спостерігаємо, що дієслово 可能 використовується в якості модального дієслова та виражає примушення, або імовірність. У першому реченні 可能 оформлюється дієсловом 要. В даному випадку це підсилює лексичне значення дієслова "може бути". Мається на увазі "може бути (певно що є)". 可能 в даних реченнях завжди стоїть після підмета (якщо він присутній). В залежності від структурного положення дієслова 可能 в реченні, це може бути або складний дієслівний присудок виражений модальним та модалізованим (основним) дієсловами, або у вигляді обставини як прислівник "ймовірно", "можливо". Але не завжди положення слова в реченні буде стовідсотково означати передачу того чи іншого семантичного значення. В даному випадку положення в реченні не відіграє ключової ролі.

2. 能

我们就能建立一个没有艾滋病的世界。Ми можемо побудувати світ без СНІДу.

这样的决定只能自愿作出。Таке рішення може бути прийняте лише добровільно.

我们不能接受有悖于多边主义精神的不平衡永远存在下去。Ми не можемо погодитися з увічненням дисбалансів, які суперечать духу багатосторонності.

В даному випадку, модальне дієслово 能 вживається в прямому та звичному значенні "могти" (мається на увазі фізично). На відміну від 可能, дієслово 能 не несе в собі певної імовірності виконання дії. Лише про фізичну можливість. Положення дієслова також не змінюється, у всіх трьох випадках це постпозиція до підмета.

3. 会

她还对妇女政策特别秘书处直属总统办公室可能会限制其行动自主性表示关切。 Вона також занепокоєна тим, що пряме підпорядкування Спеціального секретаріату з питань жіночої політики Офісу Президента може обмежити їх автономію.

博士会做出这种事来。 Доктор наук зробив би це.

然后，我会强调提交给你们的这份文件草案的特征。 Далі я (можу зупинитися) зупинюся на характеристиках представленого вам проекту документа.

У першому реченні дієслово 会 поєднується з 可能. Після перекладу цього речення стає зрозуміло, що "може обмежити" має подвійний сенс: "може" в значенні "мабуть", "імовірно" та в значенні "має змогу обмежити". В третьому реченні при перекладі дієслово 会 було опущено, але сенс при цьому не набагато змінився.

4. 可以

每州可以选举 2 名参议员。 Кожен штат може обрати двох сенаторів.

他对联合国秘书长宣称贸易可以通过改善市场机会协助减贫感到鼓舞。 Його надихнуло твердження Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй про те, що торгівля може сприяти зменшенню бідності за рахунок покращення ринкових можливостей.

工作组认为序言的实质内容大体上可以接受。 Робоча група визнала зміст преамбули в цілому прийнятним.

У випадку з 可以 мова йде про семантичне значення дозволу. "Кожен штат може обрати двох сенаторів" – мається на увазі "дозволяється обрати". В українській мові ми не маємо такого вибору модального дієслова, а зміст передається контекстуально. Дієслово 可以 також входить до складу складного дієслівного присудка та модалізує основне дієслово. А дієслово займає постпозицію до підмета.

5. 要

国内活动与外部经费承诺之间**必须要**有平衡。Повинен бути баланс між внутрішньою діяльністю та зобов'язаннями щодо зовнішнього фінансування.

他**要**对世界各地的联合国工作人员表示感谢。Він хотів би висловити свою вдячність співробітникам Організації Об'єднаних Націй по всьому світу.

我们**要**共同致力于健全的政策、各级善政和法治。Ми повинні працювати разом над обґрунтованою політикою, ефективним управлінням на всіх рівнях та верховенством права.

Дієслово **要** в якомусь сенсі є універсальним, завдяки тому що може передавати різне семантичне значення, при цьому не змінюючи своє положення в структурі речення. У другому реченні ми можемо перекласти **要** як "хотіти", а в третьому як "повинен", "мусить". В першому реченні **要** поєднується з **必须**, утворюючи складний присудок "**必须要**". В даному випадку сполучення **必须要** цілком є модалізуючим дієсловом до **有**. Це призвело до того, що два модальних дієслова утворили одну семантичну одиницю і тут переклад **必须要** буде "повинен". Ми далі будемо спостерігати як саме модальні дієслова можуть об'єднуватись в єдині семантичні одиниці.

6. 应该

国际社会**应该**给予非自治领土人民尽可能最广泛地奖学金和职业训练机会。Міжнародне співтовариство має надати народам невизнаних територій якомога ширший спектр стипендій та можливостей для професійного навчання.

我们还**应该**强调联合国在协调在阿富汗的国际努力方面发挥的核心作用。Ми також повинні підкреслити центральну роль Організації Об'єднаних Націй у координації міжнародних зусиль в Афганістані.

但这种选择**应该**建筑在毫不含糊的勇气的基础上。Але цей вибір має бути побудований на основі однозначної сміливості.

В даних трьох реченнях модальне дієслово 应该 використовується виключно для того, щоб показати обов'язковість та примусовість виконання дії. Також 应该 може бути оформлено 要, але сенс зберігається однаковий. Утворюючи таку модальну сполуку, переклад проводиться усієї сполуки цілком.

7. 必须

国际社会**必须**竭尽全力防止今后发生灭绝种族行为。Міжнародна спільнота повинна зробити все можливе, щоб запобігти майбутнім актам геноциду.

这三种疾病**必须**一并加以处理。Ці три захворювання потрібно лікувати комплексно. 安全理事会的改革**必须**是全面的。Реформа Ради Безпеки має бути всеосяжною.

В даних трьох реченнях модальне дієслово перекладається як "повинно" або "бажано". В контексті майже не відрізняється від вживання дієслова 应该.

8. 需要

这项行动**需要**有能力及时了解政治、法律、司法、行政管理和安全形势。Ситуація вимагає вміння тримати руку на пульсі політичної, правової, судової, адміністративної та безпекової ситуації.

我们还必须认识到，我们**需要**审查使多边贸易谈判陷入僵局的各种因素。Ми також повинні визнати, що нам необхідно вивчити фактори, які призвели до того, що багатосторонні торговельні переговори зайшли в глухий кут.

需要保护最脆弱群体，如妇女尤其是儿童。Необхідно захистити найбільш вразливі групи населення, таких як жінки та особливо діти.

Дієслово 需要 несе в собі значення "слід", "варто", "мусити", "необхідно". Як ми бачимо, в різному контексті це дієслово зберігає своє положення у структурі речення. Але все одно модальне дієслово займає препозицію до основного дієслова, яке воно модалізує.

9. 想

她**想**知道对强奸作了何种定义。Вона хоче дізнатися що означає зґвалтування.

他很**想**听到独立专家对于是否有必要将人权观点纳入反恐委员会工作的看法。Йому було б цікаво почути думку Незалежного експерта про необхідність включення аспекту прав людини в роботу Контртерористичного комітету.

她**想**知道是否可能计划采取任何这类措施。Вона поцікавилася, чи плануються якісь подібні заходи.

Насправді, єдине модальне дієслово, яке може оформлюватися прислівником ступеня **很**. Позиція в реченні фіксована – постпозиція до підмета. Семантично вказує на бажання суб'єкта до дії.

10. 肯定

我不敢**肯定**他们得到了这样的援助。Я не впевнений (не смілюсь бути впевненим), що вони отримують таку допомогу.

无法**肯定**这些交易是否与联合国决议有关。Неможливо точно сказати, чи пов'язані ці транзакції з резолюціями Організації Об'єднаних Націй.

美利坚合众国**肯定**了文莱达鲁萨兰国对儿童权利和男女平等的承诺。Сполучені Штати Америки підтвердили відданість Брунею-Даруссаламу правам дітей та гендерній рівності.

11. 应当

应当汇报这方面的任何问题。Про будь-які проблеми в цьому відношенні слід повідомляти.

国际社会**应当**奖励而非惩罚各国逐步巩固一定发展水平的努力。Міжнародне співтовариство має заохочувати, а не карати національні зусилля, спрямовані на поступове закріплення певного рівня розвитку.

应当要求起草小组确保俄文文本与英文文本保持一致。Редакційну групу слід попросити забезпечити відповідність російського тексту англійському.

12. 愿意

欧洲联盟也愿意为选举进程提供财政支助。Європейський Союз також готовий надати фінансову підтримку виборчому процесу.

麻管局候选人必须愿意而且能够经常出席会议。Кандидати до складу Правління повинні мати бажання та можливість регулярно відвідувати засідання.

他的组织愿意提供此方面的经验。Його організація готова запропонувати свій досвід у цьому напрямку.

13. 情愿

因而他们情愿在组织内部进行处理。Як наслідок, вони вважають за краще вирішувати це питання всередині організації.

大多数会员国显得不情愿或没有能力监测和防止科特迪瓦毛坯钻石进入其国境。Більшість держав-членів, схоже, не бажають або не можуть контролювати і запобігати ввезенню Кот-д'Івуарійських необроблених алмазів на свою територію.

不过我不情愿向安全理事会建议采取这一行动。Однак я не хочу рекомендувати цей курс дій Раді Безпеки.

3.3 визначення структурно-семантичних особливостей модальних дієслів

Ми проаналізували семантику та структуру модальних дієслів в китайському реченні. Завдяки аналізу корпусних даних, ми змогли розподілити модальні дієслова за частотою вживання та визначити субкатегорії до яких належать дієслова. Нам вдалося провести мінімальний компонентний аналіз та розкласти дієслова на інтегральні та диференційні семи. Виконавши аналіз, ми дійшли висновку, що деякі модальні дієслова в китайській мові мають інтегральні семи та можуть відображати близькі семантичні значення.

Під час нашого дослідження структури модальних дієслів у реченні, ми подивилися як модальні дієслова використовуються в автентичних текстах та намагалися знайти зв'язок між позицією модального дієслова в реченні та значенням, яке може при цьому змінюватися. Серед усього, ми можемо виділити такі особливості, які притамані модальним дієсловам, а саме:

1. Модальні дієслова можуть поєднуватись у модальні сполуки, які входять до складу складного дієслівного присудка. При цьому семантичне значення цих сполук підсилюється. Наприклад: 应该要, 必须要 – обов'язково потрібно, необхідно.
2. Модальні дієслова семантично можуть знаходитися в кількох субкатегоріях одночасно. Тобто, модальне дієслово може одночасно знаходитися в семантичній субкатегорії можливості та субкатегорії імовірності. Так, переклад може варіюватись в залежності від контексту.

Висновки до розділу 3

Отже, провівши детальне практичне дослідження, можна зробити наступні висновки:

Модальні дієслова можуть поєднуватись у модальні сполуки, які входять до складу складного дієслівного присудка. При цьому семантичне значення цих сполук підсилюється. Так, приклад такої сполуки 应该要. Тобто два модальні дієслова поєднуються в одну лексичну сполуку та утворюють спільне модальне значення. Також ми з'ясували, що одне модальне дієслово може одночасно відноситися до різних семантичних субкатегорій, при цьому дане дієслово може перекладатися по-різному в залежності від контексту.

ВИСНОВОК

Отже, дане дослідження дає підстави зробити такі висновки:

Першим завданням даного дослідження було з'ясувати, які структурні та семантичні особливості мають модальні дієслова в китайській мові та їх функціональне значення. Отже, проаналізувавши поняття модальності та модального дієслова, розібравши категоризацію модальних дієслів та проаналізувавши зібраний матеріал, можемо сформулювати такі структурно-семантичні особливості модальних дієслів:

1. Модальні дієслова можуть поєднуватись у модальні сполуки, які входять до складу складного дієслівного присудка. При цьому семантичне значення цих сполук підсилюється. Наприклад: 应该要, 必须要 – обов'язково потрібно, необхідно.
2. Модальні дієслова семантично можуть знаходитися в кількох субкатегоріях одночасно. Тобто, одне модальне дієслово може одночасно знаходитися в семантичній субкатегорії можливості та субкатегорії імовірності. Так, переклад може варіюватись в залежності від контексту.
3. Модальні дієслова зазвичай займають фіксоване структурне положення в реченні. Але бувають випадки, коли модальне дієслово може змінювати своє положення, при цьому не завжди змінюючи своє семантичне значення.

Другим завданням даного дослідження було розглянути та проаналізувати структурно-семантичну специфіку вживання модальних дієслів в китайській та українській мовах. Під час дослідження було з'ясовано, що модальні дієслова відображають зміст висловлення з точки зору мовця або відношення змісту до об'єктивної дійсності. Завдяки проведеним компонентному аналізу, аналізу корпусних даних, семантичному аналізу було виявлено, що структурно-семантичну специфіку вживання модальних дієслів, а саме які саме дієслова та модальні сполуки вживаються в тих чи інших реченнях.

Третім завданням даного дослідження було проілюструвати на матеріалі китайської та української мов особливості модальних дієслів. Під час дослідження було довільно відібрано речення з лінгвістичних корпусів та використано в роботі у якості наочного матеріалу. Завдяки прикладам, нам вдалося з'ясувати, що модальні дієслова мають свої відмінності в порівнянні зі звичайними дієсловами. Наприклад, модальні дієслова не можуть вживатися самостійно в повному реченні. Вони обов'язково модалізують основне дієслово. Також під час нашої роботи було досліджено семантику значень модальних дієслів та виявлено широкий спектр семантичних значень, які можуть бути у одного дієслова.

论文摘要

在这张论文我们分析了汉语句子里情态动词的语义和结构。通过分析语料库数据，我们按使用频率对情态动词进行了分布，并确定了这些动词所属的子类。我们还进行了最小成分分析，将情态动词分解为整体和微分词性。经过分析，我们得出结论：汉语中的一些情态动词具有整体性，可以反映近义语义。

第一章特别关注了汉语情态动词的分类。我们考虑了三种情态：认识情态、行为情态和动力情态。我们还研究了中国学者如何从语义角度对情态动词进行分类。通过这种分类，情态动词的语义变得更加清晰。

因此，我们在第二章中详细讨论了研究情态动词的方法。其中既有通用的语言学方法，也有高度专业化的方法。通过对这一主题的介绍，我们了解了在我们的工作中应该使用哪些语言学研究方法。我们还发现，成分分析法、语料分析法、归纳法和演绎法、语义分析法等语言学方法使我们能够全面地研究汉语中的情态动词。

在研究情态动词在句子中的结构时，我们考察了情态动词在真实文本中的使用情况，试图找到情态动词在句子中的位置与意义之间的联系，因为意义是可以变化的。其中，我们可以发现情态动词的以下固有特征，即：

1. 情态动词可以组合成情态复句，而情态复句是复合动词分句的一部分。在这种情况下，这些复合词的语义就得到了加强。例如 应该要，必须要--有必要，有必要。

2. 情态动词在语义上可以同时属于几个子类。也就是说，一个情态动词可以同时处于可能性和概率的语义子范畴中。因此，翻译可能会有所不同。

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Суб'єктивна модальність – ставлення мовця до змісту повідомлення з об'єктивно-модальним значенням, оцінка його з погляду ступеня достовірності, відповідності певним стереотипам.

Об'єктивна модальність – обов'язкова завжди експлікована характеристика мовного висловлення, що надається з погляду модального суб'єкта і вказує на відношення змісту до дійсності.

Аксіологічна модальність – суб'єктивна модальність, що виражає характеристику змісту висловлення з погляду відповідності його системі цінностей модального суб'єкта.

Епістемічна модальність – модальність, що виражає характеристику змісту висловлення з погляду обізнаності суб'єкта в тому, про що йдеться, достовірності/недостовірності змісту.

Реальна об'єктивна модальність – характеристика змісту висловлення як реального в момент мовлення або такого, що реально існував у минулому чи існуватиме в майбутньому.

Ірреальна об'єктивна модальність – характеристика змісту висловлення, в якому йдеться про стан речей, що є лише потенційно реальним: можливим, необхідним, бажаним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Золотова Г. А. Модальность в системе предикативных категорий. – Brno, 1973. – Z. III. – S. 93.
2. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. Ред І. К, Білодіда. – К.: Наукова думка, 1972. – С. 119.
3. Доценко О. Л. Семантико-прагматичний синтаксис: особливості вираження модальності: Монографія – К.: Міленіум, 2006. – 226 с.
4. Виноградов В. В. Русский язык: Грамматическое учение о слове. –Л.-М.: Учпедгиз, 1947. – С. 725.
5. Пянковська І. В. Категорія епістемічної модальності (на матеріалі німецької мов). Кіровоград, Наукові записки, Випуск 127. – С. 450-454
6. Войналович Л. П. Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія / Л. П. Войналович // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія : Філологічні науки. Кн. 3. –2013. – С. 28–32.
7. Зверева Е. А. Научная речь и модальность (система английского глагола) / Е. А. Зверева. – Л. : Наука, 1983. – 158 с
8. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. Москва: Издательство иностранной литературы, 1955, 416 с.
9. Li Charles N. Mandarin Chinese. A Functional References Grammar / Charles N. Li, Sandra N. Thompson. Berkeley & Los Angeles : U. of California Press, 1989. – 691 p.
10. Jiamin Pei, Jian Li A corpus-based investigation of modal verbs in Chinese civil-commercial legislation and its English versions. – Intl J Legal Discourse 2018; 3(1): 77-102
11. 在线汉新华语字典 <http://xh.5156edu.com/page/z7501m8716j18595.html>
12. Ван Ляои. Основы китайской грамматики. Москва, 1954. — 262 с.
13. Тань Аошуань. Проблемы скрытой грамматики (на примере китайского языка). Москва: Языки славянской культуры, 2002. — 896 с.

14. Тань Аошуан. (б. д.). Китайская картина мира: Язык, культура, ментальность / Тань Аошуан – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 232 с.
15. Ющук І. П. Українська мова / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2004. – 640 с.
16. Любимова Ю. С. Функціонально-семантичне поле модальності в сучасній китайській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2017. 20 с.
17. Люй Шусян. Очерк грамматики китайского языка. Слово и предложение. Издательство иностранной литературы, 1961. 262 с.
18. Бондарко А. В. (2002) Теория значения в системе функциональной грамматики: На материале русского языка. Рос. академия наук. Ин-т лингвистических исследований.
19. 新华网政治经济情况文章
20. Дудик П.С. Стилістика української мови. Навчальний посібник – К.: Академія, 2005. – 368 с.
21. Рижко О.М. Практична стилістика: Навчальний посібник — К.: НАУ, 2010. — 320 с.